

Diweddariad ar Safoni a Chymedroli – diwedd CA2/3

Yn dilyn argymhelliad gan Estyn yn ei adroddiad blynyddol i Lywodraeth Cymru, cynhaliwyd ymgynghoriad ar safoni a chymedroli asesiadau diwedd cyfnod allweddol 2 a 3 rhwng Rhagfyr 2014 a Mawrth 2015. Ymysg yr argymhellion oedd datblygu trefn i sicrhau bod cysondeb rhwng clystyrau ar draws y rhanbarthau gyda rôl i'r consortia oruchwylio'r broses o'r flwyddyn academaidd 2015-16 ymlaen gan sicrhau dibynadwyedd a gwella hyder mewn asesiad athrawon.

Yn nhymor y Gwanwyn 2015, cyd-weithiodd Ymgynghorwyr Her GwE, Partneriaid Cynorthwyol ac ymarferwyr ysgolion cynradd ac uwchradd i lunio proffiliau enghreifftiol ar gyfer Cymraeg iaith gyntaf, Saesneg, Mathemateg a Gwyddoniaeth. Dosbarthwyd y rhain i bob clwstwr ar hyd a lled y rhanbarth.

Gwahoddwyd un aelod o adrannau pynciau craidd yr ysgolion uwchradd ac un cynrychiolydd o ysgolion cynradd y clwstwr i sesiynau hyfforddiant rhanbarthol ym mis Mawrth. Roedd 98% o glystyrau wedi eu cynrychioli ym mhob sesiwn. Roedd cynrychiolydd o 57% o ysgolion uwchradd y rhanbarth wedi mynychu bob sesiwn hyfforddiant gyda 98% o ysgolion uwchradd wedi eu cynrychioli mewn o leiaf un sesiwn. Roedd cynrychiolaeth o 24% o'r clystyrau wedi arwain sesiynau fel rhan yn yr hyfforddiant.

Mewn ymateb i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru sefydlwyd Rhaglen Ddilysu Allanol i Ddiogelu Asesiadau Athrawon o 2014-15. Rhaglen tair blynedd yw hon yn y lle cyntaf gyda'r pedwar consortia yn gyfrifol amdano. Cafodd asesiadau athrawon diwedd CA2/3 mewn mathemateg a gwyddoniaeth eu gwirio mewn sampl o 10% o ysgolion Cymru. Golyga hyn fod asesiadau 9 ysgol uwchradd a 44 ysgol gynradd wedi eu gwirio yn rhanbarth GwE. Yn ogystal â hyn, roedd Ymgynghorwyr Her GwE wedi mynychu 30 cyfarfod cymedroli clwstwr ar draws y rhanbarth er mwyn adnabod arfer dda, cynnig cefnogaeth a rhoi adborth ar y broses ar gyfer eleni.

Daeth Offeryn Statudol Cymru ynghylch cymedroli - *Trefniadau Asesu ar gyfer yr Ail Gyfnod Allweddol a'r Trydydd Cyfnod Allweddol* i rym ar Fedi 1af, 2015. Bellach mae'n statudol i bob Pennaeth sicrhau cynrychiolaeth o'r ysgol mewn o leiaf un cyfarfod cymedroli clwstwr yn nhymor y gwanwyn neu'r haf.

Ym Medi 2015 cytunwyd ar adroddiad i Lywodraeth Cymru ar ddarganfyddiadau'r gwirio allanol gan gynrychiolwyr o'r 4 rhanbarth. Prif ganfyddiadau'r gwirio allanol yn GwE oedd bod cytundeb gyda'r rhan fwyaf o ddyfarniadau lefel 4 a llawer o ddyfarniadau lefel 5 mewn mathemateg a gwyddoniaeth yn y cynradd. Yn yr ysgolion uwchradd, roedd cytundeb gyda phob un dyfarniad lefel 5 a gyda'r rhan fwyaf o ddyfarniadau lefel 6 mewn gwyddoniaeth. Mewn mathemateg, roedd cytundeb gyda mwyafrif o ddyfarniadau lefel 5 a gyda llawer o ddyfarniadau lefel 6.

Ar ddiwedd Medi, lluniwyd proffiliau a phortffolios safonedig cenedlaethol lefel 4, 5 a 6 yn y pedwar pwnc craidd gan gynrychiolwyr o'r 4 rhanbarth - yn ymgynghorwyr her ac aelodau o dimau ymgynghorol Gymraeg awdurdodau lleol. Gobeithir bydd y ddogfennaeth yma ar gael erbyn diwedd Ionawr. Yn ogystal â hyn, cytunodd y pedwar rhanbarth ar ganllawiau cenedlaethol cyffredinol ar y broses cymedroli ynghyd a chanllawiau pwnc penodedig sydd eisoes wedi eu rhannu gyda'r clystyrau o fewn GwE. Un newid pwysig yw bod y ffocws ar gasgliad cyflawn o waith disgybl, llyfr y disgybl mewn gwirionedd, yn hytrach na sampl o'r gwaith.

Yn Nhachwedd, cynhaliwyd sesiynau gwybodaeth ar draws y rhanbarth ar gyfer arweinwyr asesu CA2 a CA3 o bob clwstwr. Cafwyd cynrychiolaeth o 94% o glystyrau. Drwy ofyn am un 'arweinydd asesu' yn hytrach na chynrychiolwyr pynciol eleni, cafwyd presenoldeb mwy o aelodau'r Uwch Dim Rheoli o'r ysgolion cynradd ac yn fwy arwyddocaol o'r uwchradd hefyd.

Eleni, bydd disgwyl i bob clwstwr gyflwyno dyddiadau eu cyfarfodydd cymedroli clwstwr i GwE ac i'r Rhaglen Ddilysu erbyn Ionawr 29, 2016. Bydd Ymgynghorwyr Her yn mynychu un cyfarfod cymedroli ym mhob clwstwr ac yn adrodd yn ôl i'r clwstwr, i GwE ac i'r Awdurdodau Lleol. Fel rhan o'r rhaglen gwirio allanol, bydd sampl o 20% o gyfarfodydd cymedroli clwstwr yn cael eu gwirio gydag adroddiad yn ffocysu ar y broses, cyfranogiad ysgolion, presenoldeb aelodau o'r Uwch Dim Rheoli ac ansawdd y cyfarfod.

Ym Mehefin 2015, bydd sampl o 10% o ysgolion yn derbyn ymweliad gan wiriwr allanol gyda ffocws ar y Gymraeg iaith gyntaf/ail iaith neu Saesneg eleni. Bydd canfyddiadau'r ymweliadau hyn yn ogystal â'r arsylwadau o'r cyfarfodydd clwstwr yn llunio adroddiad cenedlaethol ar gyfer Llywodraeth Cymru.

Effaith hyd yma:

Er ei fod yn ddyddiau cynnar, mae'n deg dweud fod ymwybyddiaeth ysgolion a chlystyrau o'r angen i gymedroli'n effeithiol wedi cynyddu. Yn dilyn llunio proffiliau enghreifftiol, cynnal sesiynau hyfforddiant a'r broses o wirio allanol, roedd nifer fawr o glystyrau wedi rhoi llawer o amser i'r broses yn 2014/15 gan ddatblygu proffiliau cynhwysfawr yn y pedwar pwnc craidd. Roedd Ymgynghorwyr Her GwE yn dyst i drafodaethau ac adborth manwl i nifer o ysgolion ar ansawdd a lefel y gwaith y gwelwyd mewn proffiliau.

Mae nifer fawr o glystyrau wedi cryfhau eu trefniadau eleni gan ddatblygu ar eu hymarfer o llynedd, sicrhau mwy o rôl i aelodau'r Uwch Dim Rheoli a mwy o amser ar gyfer y broses. Mae ambell i wedi gofyn am gyfarfodydd penodol gydag Ymgynghorwyr Her GwE er mwyn datblygu a chryfhau eu prosesau. Yn gyffredinol, mae hyfforddiant GwE wedi ffocysu ar ganllawiau ymarferol i 'arweinwyr asesu' y clystyrau ar gynnwys 'proffiliau', cyfarfodydd cymedroli clwstwr effeithiol a chadw cofnodion cryno.

Yn sicr, mae'r cynhwysedd i ddatblygu'r broses yma ar gynydd o ganlyniad i gyhoeddi'r proffiliau enghreifftiol a chynnal sesiynau hyfforddiant ym Mawrth a Thachwedd. Mae'r defnydd o unigolion o'n hysgolion fel gwirwyr allanol wedi ategu at yr arbenigedd sydd yn bodoli mewn rhai o'r clystyrau. Gwyddwn am wirwyr allanol sydd wedi rhannu arfer dda o ranbarthau eraill, gan gynnal sesiynau ar ddisgwyliadau lefel 5 a dulliau effeithiol o gofnodi, yn ôl yn eu clystyrau.

Mae'r canllawiau cenedlaethol a lluniwyd ar y cyd gan y pedwar rhanbarth yn ategu at y gwaith da sydd eisoes wedi digwydd. Mae ysgolion a chlystyrau yn edrych ymlaen at weld y proffiliau a phortffolios cenedlaethol fydd yn rhoi arweiniad clir i ysgolion am ddiwyg ac ansawdd y gwaith sydd yn ddisgwyliedig ar lefelau 4, 5 a 6. Erbyn diwedd 2015/16, bydd presenoldeb Ymgynghorwyr Her neu wiriwr allanol mewn un cyfarfod cymedroli o bob clwstwr yn cryfhau'r broses o fonitro ac atebolrwydd o fewn y rhanbarth.

Erbyn diwedd y flwyddyn hon, credwn y bydd cyfranogiad ac ansawdd cyfarfodydd cymedroli clwstwr wedi cynyddu'n sylweddol a bydd y deialog proffesiynol yn arwain at fwy o ddealltwriaeth a chysondeb yn y disgwyliadau o safbwynt lefelau gwaith disgyblion.